

Hässleholms kommun
Rektorn vid Vittsjö skola

Beslut för grundskola

efter tillsyn av Vittsjö skola
i Hässleholms kommun

Tillsyn av Vittsjö skola

Skolinspektionen genomför tillsyn i Hässleholms kommun under våren 2012. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen. Vittsjö skola besöktes av Skolinspektionen den 10 maj 2012.

Helhetsbedömning

Skolverkets utbildningsinspektion 2006 pekar på ett par förbättringsinsatser och den första som nämns är elevinflytandet och elever och föräldrars kunskap om utbildningens mål. Dessa kritikområden kvarstår idag när Skolinspektionen bedömer att elevernas reella inflytande över utbildningen bör stärkas, samtidigt som lärarnas och rektors arbete med att klargöra vilka mål som utbildningen har måste bli bättre. Det är enligt eleverna vid Vittsjö skola ovanligt att lärarna tydliggör vilka mål undervisningen har och eleverna uppfattar det som att undervisningen till övervägande del bestäms av lärarna.

En annan kritikpunkt som Skolverket lyfter vid inspektionen 2006 är att elevernas resultat i de icke behörighetsgivande ämnena inte analyseras i tillräcklig utsträckning. Idag gör Skolinspektionen en liknande bedömning utifrån det faktum att elevernas resultat inte sammanställs för hela skolenheten och bildar inte underlag för analys. En analys av kunskapsresultaten ska bilda underlag för framtida åtgärder i det systematiska kvalitetsarbetet. Det underlag som finns är utifrån de nationella ämnesproven men i övriga ämnen har såväl rektor som lärare en oklar bild. Det systematiska kvalitetsarbetet behöver förbättras och än tydligare inkludera lärarna så att en gemensam bild av skolans framgångsfaktorer kan presenteras.

I intervjuer med lärare, elevhälsa och rektor framkommer att det inte finns klara rutiner för upprättande av åtgärdsprogram. Rektor menar att det finns en delegation till speciallärare, men denna tillsammans med lärarna menar att så inte är. I samband med säkrare rutiner för upprättande måste även själva åtgärdsprogrammen formuleras tydligare, framför allt avseende de faktiska åtgärderna så att bland annat uppföljning och utvärdering lättare kan göras. Åtgärdsprogrammen kan också tydligare utgå från läroplanens mål. Skolinspektionen pekar i denna tillsyn på ett antal områden som huvudman måste åtgärda för att förbättra elevernas måluppfyllelse. Mot denna bakgrund fattar Skolinspektionen följande beslut.

Beslut

Föreläggande

De beskrivna bristerna som Skolinspektionen konstaterat vid tillsynen av Vittsjö skola i Hässleholms kommun måste åtgärdas för att huvudmannen ska uppfylla författningarnas krav och eleverna därmed ska få den utbildning de har rätt till. En utförligare redogörelse av konstaterade brister finns nedan under rubriken Skäl för beslut.

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Hässleholms kommun att senast den 20 september 2012 avhjälpa påtalade brister genom att vidta nedanstående åtgärder.

De vidtagna åtgärderna ska samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Rektor och lärarna klargör inte för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med Undervisning och lärande.

I detta ingår att:

- Skolan ska klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har (Lgr 11 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter).

Grundläggande värden och inflytande

Eleverna ges inte ett aktivt inflytande över utbildningen.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med Grundläggande värden och inflytande.

I detta ingår att:

- Eleverna ska ha ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll och hållas informerade i frågor som rör dem (4 kap. 9 § skollagen, Lgr 11 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, 2.3 Övergripande mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar).

Särskilt stöd

När det befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås ser rektor inte till att behovet skyndsamt utreds och att beslut om åtgärdsprogram fattas.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med Särskilt stöd.

I detta ingår att:

- Den som uppmärksammar att en elev inte kommer att uppnå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller har andra svårigheter i skolsituationen ska anmäla detta till rektor (3 kap. 8 § första stycket skollagen).
- Rektor ska se till att beslut fattas om åtgärdsprogram och att åtgärdsprogrammen anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas (3 kap. 9 § skollagen).

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Rektor tar inte ansvar för skolans resultat och för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete vid skolenheten samt omsätter inte resultaten i åtgärder för att uppfylla de nationella målen.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

I detta ingår att:

- Rektor ska ansvara för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen (4 kap. 4 § första stycket skollagen).
- Kvalitetsarbetet ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. (4 kap. 4 § andra stycket skollagen).

Skäl för beslut

Föreläggande:

Bedömningsområde: Undervisning och lärande

Bedömning:

Rektor och lärarna klargör inte för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har.

Motivering:

Enligt läroplanen ska skolan klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har. Det är, enligt läroplanen, en förutsättning för elevernas inflytande att skolan är tydlig med vilka mål utbildningen omfattar.

I intervju med eleverna framkommer att läroplanens innehåll (exempelvis kursplanernas syfte, centralt innehåll och kunskapskrav) inte kommuniceras i tillräcklig utsträckning. Det blir i elevintervjuerna tydligt att eleverna har vag uppfattning om vad läroplanen omfattar. Det är, enligt eleverna, främst i utvecklingssamtalen som begreppet mål/kunskapskrav behandlas. Även när läraren exempelvis påbörjar ett nytt ämnesområde förtydligas detta, enligt eleverna, sällan med hjälp av kursplanens innehåll. Lärarna instämmer i att läroplanens innehåll (främst kunskapskraven) kan kommuniceras tydligare till eleverna, vilket även gör att eleverna kan få större möjlighet till inflytande över utbildningen. I intervjun med lärarna framkommer att de känner en stress över hur den nya läroplanen förts in i skolan, de menar att de inte fått tillräckligt med tid för att helt kunna sätta sig in i den nya läroplanen. Lärarna försöker förmedla vad de genomför i skolan till föräldrar i elevernas loggböcker eller via skolans hemsida. Det som på hemsidan finns angivet i klassernas vecko- eller månadsbrev anknyter dock i liten utsträckning till läroplanen, samtidigt som det är få lärare som använder detta forum. Rektor menar att information till föräldrar och elever angående läroplanens mål är ett utvecklingsområde. Rektor har låtit förbättra de tekniska förutsättningarna för att föra ut information via hemsidan, men det är dock få lärare som använder hemsidan. Rektor menar vidare att föräldrarnas delaktighet kan förbättras och han använder ibland medborgarhuset till information och stormöten angående skolan. Skolinspektionens enkäter till föräldrar hösten 2011 stärker uppfattningen om att läroplanens mål bättre måste kommuniceras även till föräldrarna. Kännedom om målen är en förutsättning för att eleverna ska kunna ha inflytande över utbildningen, se även bedömningspunkten Grundläggande värden och inflytande.

Det är angeläget att rektor säkerställer att lärarna klargör för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har.

Författning:

Lgr 11 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter

Bedömningsområde: Grundläggande värden och inflytande**Bedömning:**

Eleverna ges inte ett aktivt inflytande över utbildningen.

Motivering:

Enligt skollagen och läroplanen ska eleverna ges ett aktivt inflytande över utbildningen. Detta inflytande ska bland annat omfatta arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

På Vittsjö skola fungerar det formella inflytandet väl. Det finns även möjlighet till inflytande från de olika klasserna genom elevrådet. Däremot finns brister gällande elevernas inflytande över själva undervisningen. Eleverna uttrycker i intervjun uppfattningen att lärarna inte frågar dem hur de vill arbeta. Eleverna menar vidare i såväl intervju som i Skolinspektionens enkäter för elever i årskurs 5 hösten 2011 att lärarna för det mesta bestämmer över undervisningen. Lärarna instämmer i kritiken och menar i intervjun att de vill bli bättre på att arbeta med elevinflytande. Skolans lärare håller på att utforma lokala pedagogiska planeringar och även i detta arbete menar lärarna att eleverna kan få ett större inflytande. Eftersom dessa planeringar utgår från läroplanens innehåll är det av vikt att eleverna informeras om läroplanen, detta för att kunna ha en möjlighet till inflytande. Rektor förklarar i intervjun att elevinflytandet är ett utvecklingsområde och pekar på frågor som han driver gällande inflytandet; detta kan exempelvis vara sådant som i första hand vad som i utbildningen faktiskt kan påverkas. Rektorn exemplifierar vidare med att sådant som redovisningsformerna kan eleverna få ett större inflytande över.

Se även bedömningspunkten om undervisning och lärande, med hänsyn taget till elevernas bristande information om läroplanens innehåll.

Lärare och rektor ska tillse att eleverna ges ett aktivt inflytande över utbildningen så att eleverna har ett reellt inflytande över undervisningens arbetssätt, arbetsformer och innehåll.

Författning:

4 kap. 9 § skollagen

Lgr 11 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, 2.3 Övergripande mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Bedömningsområde: Särskilt stöd**Bedömning:**

När det befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås ser rektor inte till att behovet skyndsamt utreds och att beslut om åtgärdsprogram fattas.

Motivering:

Enligt skollagen ska den som uppmärksammar att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller har andra svårigheter i sin skolsituation anmäla detta till rektor. Rektor ska sedan se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds och fatta beslut om att upprätta eller inte upprätta ett åtgärdsprogram. Av åtgärdsprogrammet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

I intervju med representanter för elevhälsan framkommer att det är specialläraren vid skolenheten som fattar beslut om åtgärdsprogram ska upprättas eller inte. Denna uppgift har enligt specialläraren inte delegerats till henne och hon har inga tydliga instruktioner för uppgiften. Något specifikt rapporteringskrav till rektor angående särskilt stöd vid skolan finns enligt specialläraren inte, men hon träffar regelbundet rektor i kraft av representant i elevhälsan. Även lärarna vid skolan är av uppfattningen att det är specialläraren som fattar beslut och till stor del även låter utreda behoven av särskilt stöd. I intervju med rektor menar denne att uppgiften att besluta och utreda behov av särskilt stöd är muntligt delegerad till specialläraren. Rektor menar sig inte ha så stor del i åtgärdsprogrammen och vittnar även om att han inte riktigt har kännedom om själva åtgärdernas omfattning.

De åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av är av varierande kvalitet. Det finns de som uppfyller författningarnas krav medan det också finns de åtgärdsprogram som brister avseende åtgärdernas koppling till kartlagda behov. Till exempel skrivs som åtgärd att "eleven ska lyssna vid genomgångar" när behovet är att öka uthålligheten i skolarbetet. Behoven kan i vissa fall även kopplas tydligare till kunskapskraven. Det är även så att åtgärderna behöver formuleras tydligare och även vem som ska ge eleven stödet. Att som exempel endast hänvisa till "skrivstöd i skolan som fullföljs hemma i någon form" är inte tydligt nog och visar inte heller vem som ska ge eleven stödet. Vissa av åtgärdsprogrammen behöver vidare precisera när och hur åtgärdernas resultat ska utvärderas. I intervju med specialläraren menar denne att utvärdering sker efter cirka 6-8 veckor men det framgår inte av själva åtgärdsprogrammet.

Rektor måste tillse att rutinerna vid upprättandet av åtgärdsprogram blir tydliga för alla i skolan, så att den som uppmärksammar att en elev inte kommer att uppnå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller har andra svårigheter i skolsituationen anmäler detta till rektor. Om rektor väljer att delegera uppgiften om att besluta om eventuellt upprättande av åtgärdsprogram måste detta bli tydligt. Rektor måste även tillse att åtgärdsprogrammen anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Författning:

3 kap. 8–9 §§ skollagen

Bedömningsområde: Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen**Bedömning:**

Rektor tar inte ansvar för skolans resultat och för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete vid skolenheten samt omsätter inte resultaten i åtgärder för att uppfylla de nationella målen.

Motivering:

Rektor ska ansvara för att det inom skolenheten, under medverkan av bland annat personalen, bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som omfattar planering, uppföljning och utvärdering av utbildningen. I detta ingår ett ansvar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven.

Av till Skolinspektionen insända dokument framgår att elevernas kunskapsresultat inte dokumenterats i sådan utsträckning att det går att göra en analys utifrån dem på skolenhetsnivå. I intervjuerna med lärare och rektor framkommer att de övergripande kunskapsresultaten i viss mån diskuteras men att de inte sammanställs och därmed finns det inte någon övergripande bild av kunskapsresultaten för de olika ämnena. Rektor menar att det finns brister i det systematiska kvalitetsarbetet och håller på att utforma redskap för att kunna analysera resultaten framför allt utifrån de nationella ämnesproven. Rektor låter dock göra utvärderingar av elevernas trygghet och trivsel vid skolan som kan bilda grund för det systematiska kvalitetsarbetet. Vid lärarintervjun framkommer att lärarna har en vag uppfattning om kunskapsresultaten för eleverna som helhet vid skolenheten. Vidare menar lärarna att kunskapsresultaten inte diskuteras utifrån skolenheten som helhet. I samband med utvecklingssamtalen görs sammanställningar över respektive elevs måluppfyllelse vid det aktuella tillfället, men dessa förblir på individnivå och lyfts sålunda inte till skolenhetsnivå. Att resultaten inte sammanställs på skolenheten gör att det är svårt att analysera resultaten och utifrån denna analys ta fram åtgärder som syftar till att nå en högre måluppfyllelse.

Rektor behöver säkerställa att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen. Detta arbete ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever.

Författning:

4 kap. 4, 5 §§ skollagen

Bakgrund

Måluppfyllelse

Det finns vid skolenheten endast sammanställningar över elevernas kunskapsresultat utifrån de nationella ämnesproven. Dessa visar att eleverna i årskurs 3 de senaste åren förbättrat sina resultat i såväl matematik som svenska och att år 2011 når nästan 90 procent av eleverna kraven för godkänt i de nationella ämnesproven. För årskurs 5 år 2010 är resultaten bättre sedan år 2009 avseende de nationella ämnesproven i engelska, medan resultaten försämrats från år 2009 i matematik och svenska. I engelska når 84 procent av eleverna godkänt i de nationella ämnesproven år 2010. I matematik har resultaten för eleverna i de nationella ämnesproven sjunkit från 80 procent år 2009 till 73 procent år 2010.

Även resultaten i svenska har utifrån de nationella ämnesproven sjunkit för elever i årskurs 5 från det att 93 procent klarade proven år 2009 till det att 77 procent klarade de nationella ämnesproven år 2010. I de övriga ämnena saknas sammanställningar över elevernas kunskapsresultat för skolenheten.

I intervjuer med elever framkommer att de uppfattar skolan som trygg, men att det samtidigt kan förekomma konflikter och vissa kränkningar. Rektor och lärare kompletterar bilden genom att förklara hur de bland annat förbättrat rutinerna för rastvakterna, så att konflikter bättre kan upptäckas och eventuellt förhindras. Skolinspektionens enkäter hösten 2011 till elever i årskurs 5 stärker bilden av att skolan kan ses som en överlag trygg plats.

Beskrivning av Vittsjö skola

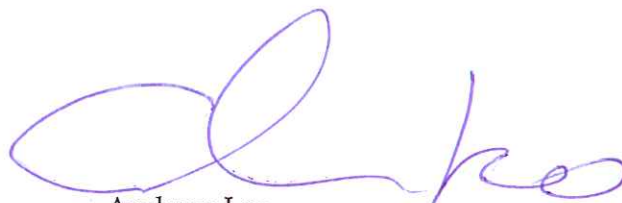
Vittsjö skola ligger i norra delen av Hässleholms kommun och har ett visst samarbete med Bjärnums skolenheter. Vittsjö skola omfattar elever från förskoleklass till och med årskurs 6. Vid skolan är 173 elever inskrivna. Lärarna vid skolan är indelade i två arbetslag ledda av såväl arbetslagsledare som rektor. Det ena arbetslaget omfattar eleverna från förskoleklass till årskurs 3 och det andra laget omfattar elever från årskurs 4 till och med årskurs 6. Elevhälsan vid skolan är även delad med skolenheterna i Bjärnum.

I ärendets slutliga handläggning har deltagit utredare Viveka Berglund.

På Skolinspektionens vägnar

Ebba Svartz
Tf Enhetschef

Andreas Leo
Utredare/Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med

anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).